

2019 M. SAUSIO 31 D.

Europos Sąjungos investicijų į regioninę plėtrą ir jų poveikio gyvenimo kokybės pokyčiams vertinimas:

gyvenimo kokybės matavimas planuojant savivaldybės investicinę politiką

VERTINIMO REZULTATŲ PRISTATYMAS STEBĖSENOS KOMITETUI

Jonas Jatkauskas, BGI Consulting viešosios politikos ekspertas, direktorius
Vilija Šemetienė, LR finansų ministerijos vyriausioji specialistė

LR finansų ministerijos užsakymu vertinimas atliktas 2018 m. gegužės – lapkričio mėn.

Vertinimo tikslas – optimizuoti investicijas į regionų plėtrą, aktualizuojant gyvenimo kokybės indekso (GKI) ir jį sudarančių subindeksų reikšmes.

Uždaviniai:

1. Lietuvos savivaldybių GKI 2007–2016 m. ir GKI pokyčių 2015–2016 m. analizė;
2. 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos intervencijų logikos gyvenimo kokybės srityje rekonstravimas ir intervencijų sąsajų su GKI sudarančiais subindeksais bei rodikliais įvertinimas;
3. GKI pritaikomumo investicijų į regionus planavimui, stebėsenai ir poveikio vertinimui analizė.

„Europa 2020“ strategija

Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“

2014-2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa

Lietuvos regioninės politikos Baltoji knyga 2017-2030

Sektorinės strategijos

Savivaldybių SPP

Pagrindinis siekis – ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda ES ir Lietuvoje.

T. y., oraus, aktyvaus, saugaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir darbo prielaidų kūrimas visoje Lietuvoje. (Baltoji knyga, 2017)

EKONOMINIS AUGIMAS IR KONVERGENCIJA > GYVENIMO KOKYBĖS GERĖJIMAS IR KONVERGENCIJA

KAIP SUPRANTAME GYVENIMO KOKYBĘ?

Ar patys
resursai jau
yra gyvenimo
kokybė?

Infrastruktūros kiekis

Įstaigų skaičius ir jų plotas

Etatų skaičius

Išlaidų apimtis

Savaime dar nėra gyvenimo kokybės indikacija

Konkretūs pavyzdžiai:

Bendrojo lavinimo mokyklų skaičius, tenkantis 1000 nuolatinių mokyklinio amžiaus (7–17 m.) gyventojų / skaičius

Mokyklų ir geltonųjų autobusų skaičius, tenkantis bendrojo lavinimo mokyklai / vnt.

Universitetų ir kolegijų studentų skaičius, tenkantis 1000 nuolatinių 19-25 m. amžiaus gyventojų / vnt.

Praktikuojančių sveikatos priežiūros specialistų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų

KAIP SUPRANTAME GYVENIMO KOKYBĘ?

Ar gyventojų
pasiekimai
atspindi
gyvenimo
kokybę?

Gyvenimo kokybė – tai gyventojų galimybės imtis veiksmų ir veiklų, į kurias jie nori įsitraukti, ir būti tuo, kuo jie nori būti, t. y., **būti sveikiems, išsilavinusiems, gyventi be prievartos, užsitikrinti materialines sąlygas, suderinti darbo ir šeimos įsipareigojimus ir pan.**

Savivaldybių **resursai** yra svarbios prielaidos gyvenimo kokybei, tačiau patys savaime **nėra gyvenimo kokybė.**

Svarbu, **kaip tie resursai yra panaudojami** ir kokius rezultatus atneša konkretiems individams, kokių rezultatų jie skiriamų resursų pagrindu pasiekia.

KAIP MATUOJAME GYVENIMO KOKYBĘ?

Savivaldybių gerovės indeksas (SGI), Vilniaus politikos analizės institutas, 2018 m.

Lietuvos savivaldybių indeksas, Lietuvos laisvosios rinkos institutas (2011-2018 m.)

Gyvenimo kokybės indeksas, LR finansų ministerija, ESTEP, BGI Consulting (apima periodą nuo 2007 m.)

Visi indeksai turi tam tikrų trūkumų gyvenimo kokybės matavimo požiūriu: rodikliai, laiko eilutė, svoriai, atskaitos taškas, palyginimo galimybės, tipologijos.

GYVENIMO KOKYBĖS MATAVIMO PAVYZDŽIAI

GYVENIMO KOKYBĖS INDEKSAS (LR finansų ministerija ir BGI Consulting):

60 savivaldybių

6 sritys (subindeksai):

- Materialinės gyvenimo sąlygos
- Gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas
- Sveikatos paslaugos
- Švietimo paslaugos
- Demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas
- Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas

37 rodikliai

10 metų laiko eilutė

ES investicijų išlaidų, projektų skaičiaus rodikliai

Prieinamas internetu: <https://arcg.is/1rfuu4>

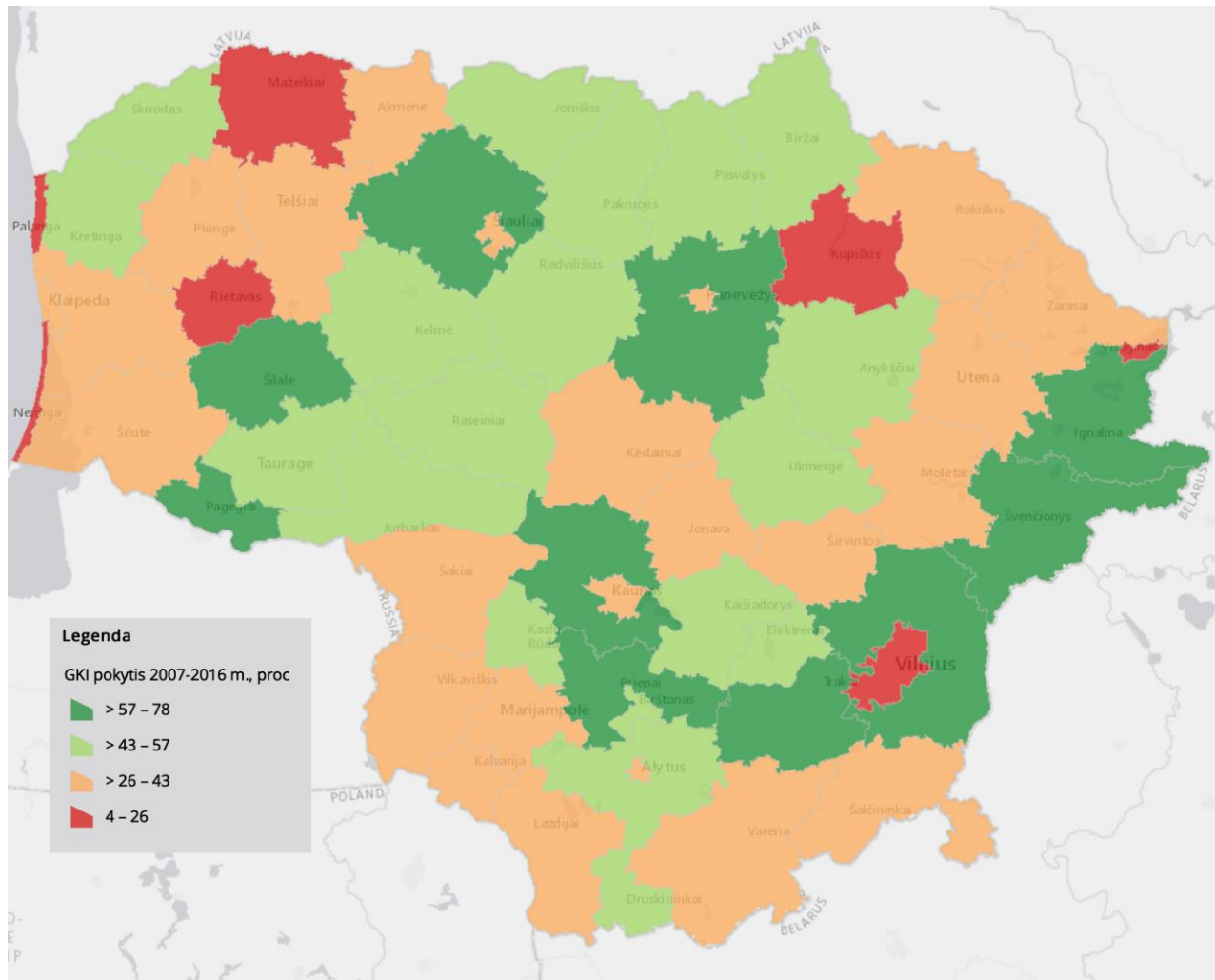
GYVENIMO KOKYBĖS MATAVIMO PAVYZDŽIAI

GYVENIMO KOKYBĖS INDEKSAS 2007-2016 M.

Teritorija	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Skirtumas (2007-2016 m.)	Skirtumas, % (2007-2016 m.)
Lietuvos respublika	39.75	42.36	37.37	33.18	36.55	40.29	43.32	47.41	51.28	55.36	15.61	39.27
Akmenės r. sav.	30.07	33.62	25.68	21.38	27.68	32.67	34.61	37.44	38.81	41.68	11.62	38.64
Alytaus m. sav.	36.40	39.19	32.79	27.71	31.86	35.14	36.49	39.22	44.06	47.41	11.01	30.25
Alytaus r. sav.	28.56	31.35	28.32	20.80	25.81	29.05	31.04	33.84	37.43	42.63	14.07	49.26
Anykščių r. sav.	26.85	30.65	26.63	20.58	20.70	23.89	29.20	34.60	37.77	41.43	14.59	54.33
Birštono sav.	34.79	39.81	34.79	34.34	36.40	36.09	41.04	45.57	51.31	54.02	19.23	55.28
Biržų r. sav.	28.40	30.28	27.82	23.41	27.54	30.48	32.03	34.82	39.42	43.05	14.65	51.60
Druskininkų sav.	33.84	35.07	28.35	24.59	31.06	35.80	38.57	42.08	45.41	49.67	15.83	46.78
Elektrėnų sav.	41.61	43.33	43.29	40.88	43.07	47.52	53.56	55.42	56.87	61.46	19.85	47.70
Ignalinos r. sav.	25.64	30.52	26.30	20.01	20.93	23.28	25.88	29.66	33.78	40.77	15.13	58.99
Jonavos r. sav.	36.63	44.39	31.20	26.03	35.00	37.92	36.40	40.91	49.95	51.23	14.59	39.84
Joniškio r. sav.	24.98	28.90	26.43	20.83	24.78	28.12	28.33	32.82	36.21	38.86	13.88	55.58
Jurbarko r. sav.	24.89	28.73	26.87	20.84	23.95	26.15	27.70	30.60	33.98	37.94	13.05	52.41
Kaišiadorių r. sav.	30.63	31.92	28.88	23.12	24.94	30.37	33.44	38.21	42.68	47.15	16.51	53.91
Kalvarijos sav.	23.85	30.13	23.95	17.56	18.80	19.10	20.64	24.15	27.88	31.14	7.30	30.59
Kauno m. sav.	42.36	45.10	40.98	36.89	40.39	43.49	47.33	51.71	54.56	59.60	17.24	40.70
Kauno r. sav.	32.79	36.57	32.76	27.63	29.56	36.21	39.43	42.80	46.55	52.92	20.13	61.37
Kazlų Rūdos sav.	32.24	36.08	36.90	33.30	34.87	34.44	41.51	45.28	48.11	47.93	15.68	48.64
Kėdainių r. sav.	39.30	41.09	34.80	35.93	40.10	42.16	43.56	47.72	55.16	56.10	16.80	42.76
Kelmės r. sav.	22.74	26.17	24.05	18.76	22.16	24.04	26.37	29.78	31.45	35.77	13.03	57.31
Klaipėdos m. sav.	43.39	46.92	43.05	39.59	42.44	46.45	48.70	53.48	57.09	60.82	17.42	40.16
Klaipėdos r. sav.	40.60	41.73	34.89	32.61	35.85	39.52	42.04	44.84	50.07	54.42	13.82	34.03
Kretingos r. sav.	30.60	32.33	28.27	23.08	26.82	30.85	34.19	38.47	41.74	46.00	15.41	50.35
Kupiškio r. sav.	30.20	31.57	26.29	21.96	26.01	28.64	31.00	32.77	34.68	37.80	7.60	25.17
Lazdijų r. sav.	26.52	30.47	28.49	23.68	24.90	27.37	28.43	30.21	33.98	36.00	9.48	35.76
Marijampolės sav.	32.95	35.25	29.02	25.16	28.68	31.67	35.34	39.65	41.58	44.94	11.99	36.38
Mažeikių r. sav.	45.63	42.59	39.37	36.42	39.42	41.97	41.72	40.52	49.73	52.01	6.37	13.96
Molėtų r. sav.	29.50	35.16	30.05	23.60	25.29	26.91	30.05	33.14	35.03	39.65	10.15	34.40
Neringos sav.	53.29	53.46	46.97	54.17	44.46	44.06	49.14	54.47	57.42	62.73	9.43	17.70
Pagėgių sav.	27.57	28.75	30.50	23.02	27.78	31.50	33.45	37.45	40.39	45.64	18.07	65.54
Pakruojo r. sav.	29.88	37.05	28.40	24.63	27.44	29.60	33.33	35.80	37.84	43.15	13.27	44.42

GYVENIMO KOKYBĖS MATAVIMO PAVYZDŽIAI

GYVENIMO KOKYBĖS INDEKSO SAVIVALDYBĖSE POKYTIS NUO 2007 IKI 2016 M., PROC.

GYVENIMO KOKYBĖS MATAVIMO PROBLEMATIKA

Dalies rodiklių orientacija į resursus, o ne į gyvenimo kokybę.

Rodiklių reikšmių priklausomybė nuo gyventojų skaičiaus ir jo kaitos (automatiškai „gerėja“ indeksas mažėjant populiacijai).

Skirtingo pobūdžio ir srities rodiklių koncentracija vienoje srityje (nuotekos ir muziejai vienoje srityje).

Vienas laiko taškas (kiti indeksai).

Tinkamo svorių nustatymo ir parametrizavimo nebuvimas (kiti indeksai).

Tarpusavyje lyginamos labai skirtingos (nepalyginamos) savivaldybės.

NAUJO GYVENIMO KOKYBĖS INDEKSO REGIONUOSE SIŪLYMAS

Siekiant pasiūlyti tinkamesnę alternatyvą gyvenimo kokybę regionuose matuojančiai rodiklių sistemai, pritaikytai viešųjų investicijų regionuose planavimui, BGI Consulting siūlo **Gyvenimo kokybės regionuose indeksą (GKRI)**.

GKRI rodiklių sistema remiasi Amartya Sen pasiūlytu *Pajėgumų modeli* (angl. *Capability Approach*) :

- Atsigręžiama į realų individą, kadangi siūloma vertinti ne konkrečių resursų pagaminamų ar esančių konkrečiose vietovėse apimtį, bet nustatyti, kaip tie resursai yra panaudojami ir **kokius rezultatus atneša konkrečioms individams, ko jie pasiekia.**
- Siekiama pasirinkti rodiklius, kurių **pageidaujamos reikšmės yra vienodos nepriklausomai nuo teritorijos**, pvz. mokinių pasiekimai, gyventojų sveikata, užimtumas, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos.

NAUJO GYVENIMO KOKYBĖS INDEKSO REGIONUOSE SIŪLYMAS

Gyvenimo kokybės regionuose indekso (GKRI) sritys

Sritis	Tikslai keliami rodikliams
PAJAMOS	Gyventojų pajamos ir galimybės patenkinti būtiniausius poreikius
DARBAS	Užimtumas (mokamas darbas)
SVEIKATA	Sveikatos būklė ir gyvenimo trukmė
ŠVIETIMAS	Dalyvavimas švietime ir išsilavinimas
PILIETINĖ VISUOMENĖ	Gyventojų įtaka
LAISVALAIKIS	Darbo ir laisvalaikio balansas, aktyvumas
SAUGUMAS	Fizinis ir turto saugumas
APLINKOS KOKYBĖ	Oro ir vandens kokybė

GKRI siūloma sudaryti iš 8 sričių ir 21 rodiklio, kurie kiekvienoje teminėje srityje demonstruotų kaip gyventojai realizuoja esamų sąlygų visumą ir kokius rezultatus pasiekia individualiame lygmenyje.

NAUJO GYVENIMO KOKYBĖS INDEKSO REGIONUOSE SIŪLYMAS

Gyvenimo kokybės regionuose indekso (GKRI) sritys reikšmės atskirais metais ir 2014–2016 m. įvykęs pokytis

	Suminis GKRI			2016 ir 2014 metų skirtumas
	2014	2015	2016	
Lietuvos Respublika	54,36	58,01	63,84	9,48
Alytaus apskritis	41,64	49,44	56,69	15,05
Kauno apskritis	66,41	64,24	69,74	3,33
Klaipėdos apskritis	49,46	59,45	68,43	18,97
Marijampolės apskritis	40,00	41,35	38,68	-1,32
Panevėžio apskritis	50,03	55,24	62,24	12,21
Šiaulių apskritis	51,41	47,42	51,95	0,55
Tauragės apskritis	36,62	46,36	47,42	10,81
Telšių apskritis	41,89	44,67	48,43	6,53
Utenos apskritis	42,13	43,83	48,82	6,69
Vilniaus apskritis	63,07	68,48	78,86	15,78

GKI įverčiai visoje šalyje bendrai ir kiekvienoje savivaldybėje atskirai didėja

- Bendrai šalies mastu GKI įvertis analizuojamu 2007–2016 m. laikotarpiu gerėjo – 2007 m. jis buvo 39,75 balo, o 2016 m. jau 55,36 balo.
- Tarp atskirų savivaldybių pastebimi gana ženklius GKI dinamikos skirtumai.
- Didžiausias teigiamas procentinis pokytis nuo 2007 m. iki 2016 m. fiksuojamas Šilalės r. savivaldybėje (78,8 proc.), mažiausias – Visagino savivaldybėje (4 proc.).
- Geriausiai 2016 m. pagal bendrą GKI įvertį atrodė didžiausių miestų savivaldybės: Vilniaus m. sav. įvertis buvo 71,86, Klaipėdos m. sav. – 60,82, Kauno m. sav. – 59,60 ir kelios mažosios savivaldybės: Neringos sav. (62,53 balai), Elektrėnų sav. (61,46 balai).
- Prasčiausi bendro GKI įverčiai analizuojamo laikotarpio pabaigoje (2016 m.) buvo Kalvarijos (31,14 balų), Šalčininkų r. (33,72 balai), Vilkaviškio r. (34,25 balai), Kelmės r. (35,77 balai), ir Lazdijų r. (36 balai) savivaldybėse.

Nustatyti kai kurių GKI naudojamų rodiklių trūkumai

- Dalis GKI rodiklių matuoja esamus resursus (infrastruktūrą, kitą turtą).
- Susidaro dviprasmiška situacija, kadangi GKI logika, pavyzdžiui, mažos kaimiškųjų vietovių mokyklos tampa vertingesniu dariniu už stambias miestų mokyklas ir savivaldybes, o mokinių pasiekimai demonstruoja atvirkštinę tendenciją.
- Geresnę dinamiką pagal kai kuriuos GKI subindeksus demonstruoja tos savivaldybės, kurioms analizuojamu periodu yra būdingas intensyvesnis gyventojų skaičiaus mažėjimas.
- Dalis rodiklių yra būdingi tik specifinėms teritorijoms ir kai kurioms savivaldybėms (geltonųjų autobusiukų skaičius / aukštojo mokslo studentų skaičius).
- Kai kuriems subindeksams (ypač išsiskiria viešosios infrastruktūros, gyvenamosios aplinkos kokybės ir saugumo subindeksas) būdinga didelė skirtingo pobūdžio ir srities rodiklių koncentracija (nevalytos nuotekos ir muziejų skaičiaus vienoje srityje).

ESI fondų investicijos nėra derinamos su GKI subindeksų būkle atskirose savivaldybėse. Jeigu toks suderinamumas ir fiksuojamas, jis greičiau atsitiktinis nei paremtas skaičiavimais

- ESI fondų investicijų į viešąją infrastruktūrą, paslaugas, žmogiškuosius išteklius apimtys nėra diferencijuojamos remiantis savivaldybių būkle pagal konkrečius GKI subindeksus.
- Dažniausiai investicijų, pagal 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos priemones kontraktuotų iki 2018 m. liepos mėn., apimtys į prasčiausias atskirų subindeksų reikšmes turėjusias savivaldybes nesiskiria nuo investicijų apimties likusiose savivaldybėse, skaičiuojant vienam gyventojui.
- Materialinių gyvenimo sąlygų subindekso bei gyventojų verslumo ir verslo konkurencingumo subindekso atveju netgi stebima priešinga situacija – prasčiausias šių subindeksų reikšmes turėjusios savivaldybės gauna ženkliai mažiau susijusių investicijų lyginant su likusių savivaldybių vidurkiu.

Nacionalinės institucijos planuodamos investicijas GKI nenaudoja

- Nacionalinio lygmens institucijos (analizuotos LR ūkio ministerijos ir LR vidaus reikalų ministerijos investicijų planavimo praktikos) įprastai turi pasirengusios savo instrumentus, kurie tiksliau atliepia konkrečius ministerijos kuruojamos viešosios srities (-čių) poreikius.
- LR vidaus reikalų ministerija 2014–2020 m. finansiniame periode naudoja tam tikrus kriterijus, atrenkant vietas, tinkamas gauti investicijas, tačiau šie kriterijai yra nepalyginamai siauresni nei GKI ir apsiriboja tik darbo, verslumo sričių bei gyventojų skaičiaus pokyčio vertinimu.
- Šiuo metu, nors ir pagal skirtingas priemones, dauguma šių tikslinių teritorijų įgyvendina labai panašius projektus, susijusius su miestų aplinkos, orientuotos į rekreaciją ar laisvalaikį, tvarkymu.
- Nenaudojamų teritorijų parengimas verslo investicijoms ar panašūs projektai įgyvendinami kur kas rečiau.

Savivaldybės investicijų planavimo procese GKI nenaudoja, investicijų kryptys dažniausiai nustatomos pagal savivaldybėms prieinamas ESI fondų priemones ir atkartoja nacionalinę darbotvarkę

- Savivaldybės strateginio ar investicijų planavimo procesuose gyvenimo kokybės ar panašių modelių faktiškai nenaudoja arba naudoja pavieniais atvejais ir nenuosekliai.
- Savivaldybėse planavimo metu dažniausiai naudojama SSGG analizė, viešosios konsultacijos (su gyventojais, socialiniais-ekonominiais partneriais, ekspertais) ir gyventojų apklausos.
- Be to, naudojamų metodų vaidmuo investicijų planavimo procese yra labai sąlyginis, kadangi absoliuti dauguma savivaldybių pirmiausiai atsižvelgia į galimybes gauti finansavimą iš išorinių šaltinių (ESI ar kitų fondų), net jeigu tai ir neatitinka savivaldybės poreikių pilna apimtimi.

Norint GKI ar panašų instrumentą naudoti planuojant investicijas regionuose, reikalinga iš esmės atnaujinti rodiklių sistemą

- Reikalingas ESI fondų investicijų planavime ir administravime dalyvaujančių institucijų sutarimas dėl tokio instrumento reikalingumo ir jų įsipareigojimas jį naudoti.
- Atsižvelgiant į bet kurio gyvenimo kokybės modelio įvairiapusiškumą, jo naudojimas kitoms negu „gerai žinoti“ reikmėms reikalauja plataus rato institucijų įsitraukimo.
- Šio vertinimo metu buvo išvystytas galimas naujesnis požiūris į gyvenimo kokybę, ją vertinant ne pagal prieinamus viešuosius resursus, bet pagal tai, kokie pasiekimai darbo, sveikatos, švietimo ir kitose srityse yra būdingi atskirų vietovių gyventojams.
- Gyvenimo kokybės regionuose indeksas (GKRI) gali būti vystomas toliau ir naudojamas kaip bendra šalies tikslų gyvenimo kokybės srityje sistema.

Nacionaliniu mastu planuojant bendras viešųjų intervencijų kryptis prasminga naudoti rodiklius, matuojančius gyventojų pasiekimus

- Plačiausiai naudojamuose gyvenimo kokybės indeksuose įprastai yra visiškai ar beveik atsisakoma gyvenimo kokybės matavimo per sukurtų prekių ar gerovės prizmę, t. y. resursų buvimas savaime nelaikomas geresne gyvenimo kokybe.
- Įvairios tarptautinės organizacijos šiuo metu plačiai taiko modelius, kuriuos vienija pastangos identifikuoti ir kiekybiniais rodikliais atskleisti konkrečiose visuomenėse sukurtas sąlygas realizuoti individualų potencialą (funkcionavimus).
- Remiantis pagrindinėmis pajėgumų metodo ar jam artimų koncepcijų prielaidomis yra sudarytas EBPO gerbūvio indeksas (*OECD well-being index*), Eurostat gyvenimo kokybės tyrimas (*Eurostat Quality of Life Survey*), Jungtinių Tautų vystymo programos Žmogaus socialinės raidos indeksas (*UNDP Human Development Index*).
- Siūlomas GKRI atitinka šias aktualias tendencijas.

Aktualu rinktis rodiklius, kurių geresnės reikšmės yra vienodai aktualios visoje šalyje, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietovės dydžio ar statuso

- Renkantis rodiklius svarbu orientuotis į pasiekimus, kurie gali ir turi būti kuo geresni ir kuo labiau tolygūs visoje šalies teritorijoje.
- Tokie rodikliai kaip aukštojo mokslo studentų, besimokančių konkrečioje savivaldybėje, skaičius ar sveikatos priežiūros įstaigų skaičius yra netinkami, kadangi jie automatiškai išskiria atskiras, dažniausiai didesnių miestų savivaldybes, kuriose yra koncentruojamos nacionalinio ar regioninio lygmens institucijos.
- Pagal tokius rodiklius lyginti visas šalies savivaldybes yra neprasminga, o ir prieštarauja nacionalinių strateginių dokumentų, skirtinguose sektoriuose įgyvendinamų pertvarkų nuostatomis.
- Vietoje to, reikėtų rinktis rodiklius, kurie atskleidžia pageidaujamus gyventojų gyvenimo kokybės aspektus nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos – pajamos, pakankamos patenkinti būtiniausius poreikius, sveikas ir ilgas gyvenimas, išsilavinimas.

GKRI rodiklių sistema, orientuota į gyventojų pasiekimus, yra suderinama su šalies regionų ateities plėtros viziją apibrėžiančių dokumentų nuostatomis

- GKRI modelis turi logines sąsajas su LR vidaus reikalų ministerijos pristatyta regionų plėtros vizija, kuri apibūdinama kaip *oraus, aktyvaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir darbo* siekis, o teritorijų plėtra matoma ne per konkrečios infrastruktūros ar paslaugų buvimą apibrėžtoje administracinėje teritorijoje, bet per galimybes visiems gyventojams per nustatytą laiką pasiekti reikalingų viešųjų paslaugų teikimo vietą, kuri, priklausomai nuo paslaugos tipo ir sudėtingumo, gali būti ir kitoje savivaldybėje ar regiono centre.
- Jeigu toks požiūris į regionų plėtrą galutinai įsitvirtins ir bus naudojamas planuojant viešąsias intervencijas, naujieji su regionų plėtra susiję instrumentai ir GKRI, matuojantis gyventojų pasiekimus, kurie didele dalimi priklauso ir nuo kokybiškų paslaugų prieinamumo, gali puikiai papildyti vienas kitą.

GKRI šiuo metu be papildomų investicijų ir didesnių apribojimų (išskyrus pilietinės visuomenės sritį) gali būti skaičiuojamas apskričių lygmeniu

- Dėl mažo didžiosios dalies šalies savivaldybių gyventojų skaičiaus, užtikrinti statistškai patikimų GKRI ar panašaus indekso rodiklių reikšmių prieinamumą savivaldybių lygiu pareikalautų neadekvačiai didelių resursų.
- Savivaldybių ir kitų smulkesnių teritorinių vienetų lygiu galėtų būti stebimi kiti, su pagrindiniais GKRI rodikliais susiję ir juos veikiantys rodikliai.

Atlikus skaičiavimus pagal pasiūlytą GKRI, matyti, kad skirtumai tarp šalies administracinių regionų gana žymūs

- Tiek bendrai šalyje, tiek ir atskirose apskrityse, su nedidele išimtimi, GKRI indekso įverčiai analizuojamu laikotarpiu gerėja.
- Suminio šalies indekso pokytis per trejus metus sudarė 9,48 balo (nuo 54,36 balų 2014 m. iki 63,84 balų 2016 m.).

Šalies regionus šiuo aspektu galima suskirstyti į kelias grupes:

- ***spartų teigiamą pokytį*** demonstruojančios apskritys (Alytaus apskritis, Klaipėdos apskritis, Vilniaus apskritis; daugiau kaip 15 balų pokytis analizuojamu laikotarpiu);
- ***vidutinišką – spartų teigiamą pokytį*** demonstruojančios apskritys (Panevėžio apskritis, Tauragės apskritis; nuo 10 iki 15 balų pokytis analizuojamu laikotarpiu);
- ***vidutinišką – lėtesnį teigiamą pokytį*** demonstruojančios apskritys (Telšių apskritis, Utenos apskritis; nuo 5 iki 10 balų pokytis analizuojamu laikotarpiu);
- ***lėtą teigiamą pokytį*** demonstruojančios apskritys (Kauno apskritis, Šiaulių apskritis; nuo 0 iki 5 balų pokytis analizuojamu laikotarpiu). Vienoje apskrityje (Marijampolės) analizuojamu laikotarpiu bendras GKRI įvertis sumažėjo 1,32 balais.

Gyvenimo kokybė ir jai aprašyti naudojamų rodiklių reikšmės yra veikiami daugelio priežasčių, į kurių kompleksškumą turi būti atsižvelgta planuojant viešąsias intervencijas

- Planuojant investicijas, svarbu jas aiškiai susieti su kitomis viešosiomis ar visuomeninėmis iniciatyvomis.
- Investicinės programos turėtų pakeisti savo pobūdį, tačiau planavimo procese jas pozicionuojant platesnių iniciatyvų ir reikalingų pokyčių kontekste, būtų galima geriau suvokti konkrečios investicinės priemonės potencialą, o tuo pačiu paskatinti papildančiąsias neinvesticines iniciatyvas.
- Kaip pavyzdžius galima paminėti mokyklų mikroklimato ir mokyklos bendruomenės bendradarbiavimo svarbą gerinant mokymosi rezultatus arba pėsčiųjų kultūros ir atsakingo elgesio svarbą didinant kelių eismo saugumą.

Tam, kad GKRI ar panaši gyvenimo kokybės rodiklių sistema galėtų būti sėkmingai taikoma planuojant viešąsias intervencijas, reikalinga nustatyti institucijų atsakomybės sritis ir rodiklių stebėsenos bei rezultatų analizės tvarką

- Reikalingas plataus institucijų rato sutarimas dėl indekso turinio ir jo naudojimo tvarkos.
- Reikalingos skirtingų institucijų koordinuotos pastangos, kadangi rodiklių būklė priklauso nuo daugelio priežasčių, neapsiribojančių viena viešosios politikos sritimi. Požiūris „vienas rodiklis – viena ministerija“ šiuo atveju yra netinkamas.
- Ne tik visas GKRI, bet ir kiekvienas jo rodiklis gali būti laikomas bendruoju tikslu, kurio pasiekimas nėra deleguojamas vienai institucijai, bet prie kurio įvairaus lygmens institucijos prisideda pagal savo atsakomybės sritis.

Papildomos informacijos teiraukitės:

Vilija Šemetienė
vyriausioji specialistė

Finansų politikos departamentas
Ekonominės analizės ir vertinimo skyrius
Tel. (8 5) 2194 496
El. paštas: vilija.semetiene@finmin.lt

BGI

Jonas Jatkauskas

Direktorius
BGI Consulting, UAB
Business | Government | Innovation

Didžioji g. 25-6, LT-01128 Vilnius, Lietuva
Tel. + 370 5 215 4075 | Fax. + 370 5 215 4837 | Mob. +
370 686 12631
jonas@bgiconsulting.lt | www.bgiconsulting.lt

GKI žemėlapius stebėkite: <https://arcg.is/1rfuu4>